

Klimaatverandering zorgt voor meer nierschade

Hitte | Warmer weer trekt een wissel op de volksgezondheid. Nieraandoeningen dreigen fors te verergeren door klimaatverandering, stellen hittedeskundigen.

Joost van Egmond
redactie wetenschap

Een hittealarm, koelteplekken en gratis ijsjes. Afgelopen zomer was er volop zorg om de gezondheidseffecten van hoge temperaturen te beperken. En terecht, zegt thermofysioloog Hein Daanen, die de effecten van hitte op het menselijk lichaam bestudeert. Hij maakt zich grote zorgen over de gevolgen van klimaatverandering voor de volksgezondheid in Nederland.

Specifiek nierschade lijkt veel vaker voor te komen als de temperatuur

stijgt. Het gaat om alle soorten nierproblemen, zowel acuut als chronisch, zegt Daanen. "Mensen met bestaande nierproblemen hebben een grotere kans om tijdens de hitte te sterven. En mensen zonder nierproblemen hebben tijdens de hitte een grotere kans om problemen te krijgen."

Met de oplopende temperaturen neemt ook de belangstelling toe voor het wetenschappelijk onderzoek naar de gevolgen. De Gezondheidsraad vroeg er eerder dit jaar aandacht voor. En ZonMw, de organisatie die gezondheidsonderzoek coördineert, bracht een zogenoemd 'signalement' uit met een oproep tot meer onderzoek, met name naar de gevolgen van hitte binnenshuis.

Daanen, emeritus hoogleraar aan de Vrije Universiteit Amsterdam, wijst erop dat er al goed onderzoek is gedaan. De uitkomsten daarvan stemmen weinig hoopvol. In Singapore en Chicago keken onderzoe-

kers hoeveel mensen met nierproblemen in het ziekenhuis terechtkwamen, en zetten dat af tegen de temperatuur rond diezelfde tijd. Daartussen was een duidelijk verband. "Niergerelateerde ziekenhuisopnames pieken op warme dagen", zegt Daanen.

Dat hitte samengaat met nierproblemen hoeft niet te verbazen. Een verminderde bloedstroom naar de nieren, uitdroging, en een slechte balans tussen vraag en aanbod van vocht in het lichaam lijkt de nierschade te veroorzaken, zegt Daanen.

Hij wijst op studies naar nierfalen onder bouwvakkers die de voetbalstadions bouwden voor het WK voetbal in Qatar, in de extreme hitte. Ook onder suikerriekappers in Zuid-Amerika is nierfalen een bekende aandoening.

Al worden er ook alternatieve verklaringen onderzocht, zegt Daanen, dus enige reserve is geboden: "Een wetenschapper is niet gauw tevreden

Goede maatregelen werken. Sinds het hitteplan er is neemt de relatieve sterfte bij hitte af.

thermofysioloog Hein Daanen

over het bewijs dat hij heeft. Maar er is consensus dat het een heel goed idee is om hier nader naar te kijken."

In Singapore kwam het verband heel beeldend uit de cijfers naar voren: bij iedere graad Celsius dat het warmer was, ging het aantal ziekenhuisopnames vanwege nierklachten met een procent omhoog.

Voor Nederland zijn cijfers niet voorhanden, maar zegt Daanen, "het zou heel raar zijn als dat verband hier niet bestond". Hij begeleidt een onderzoek van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu dat er meer licht op moet werpen.

Maar, goed nieuws: veel van de te verwachten extra nierschade is vrij simpel te voorkomen, zegt Daanen. Door veel te drinken, veel te plassen en zo nodig het lichaam te koelen. Precies zoals de hitteprotocollen voorschrijven. Daanen: "Goede maatregelen werken. Sinds het hitteplan er is, neemt de relatieve sterfte tijdens hitte af."